АЛЕГУ ТРУСАВУ - 55

ТРУСАЎ Алег Анатолевіч нарадзіўся 7 жніўня 1954 годе ў горадзе Мсціславе Магілёўскай вобласці. У 1976 годзе скончыў гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўнівэрсытэта. У перыяд з 1976 па 1992 гады працаваў у Беларускім рэстаўрацыйным праектным інстытуце. У 1981 годзе абараніў кандыдацкую дысертацыю.

З 1996 да сакавіка 1998 году — дэкан факультэта бібліятэчна-інфармацыйных сістэмаў Беларускага універсітэта культуры. Цяпер дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства.

У чэрвені 1989 году на Ўстаноўчым з'езде БНФ быў абраны ў склад першага Сойму БНФ. Прымаў удзел у абвяшчэнні дзяржаўнага суверэнітэту і поўнай незалежнасці Рэспублікі Беларусь, адзін з распрацоўшчыкаў афіцыйнай выявы дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь «Пагоня», бел-чырвона-белага дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь і наверша да яго.

У 1990—1996 — дэпутат Вярхоўнага Савету XII склікання. З 1990 па 1995 гады — намеснік старшыні камісіі Вярхоўнага Савету Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і ахове гістарычнай спадчыны.

У 1989 годзе Трусаў выступіў адным з заснавальнікаў Таварыства беларускай мовы. У красавіку 1997 году абраны Рэспубліканскай Радай першым намеснікам старшыні ТБМ. На VI з'ездзе ТБМ 17 красавіка 1999 году абраны старшынём Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны, якім кіруе дасюль.

Сябры і паплечнікі шчыра віншуюць Алега Анатолевіча з днём народзінаў і зычаць яму імпэту і плёну ў далейшым змаганні за Беларусь.

(Пра Алега Трусава чытайце на ст. 2.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Навуковец і грамадска-палітычны дзеяч

(Да 55-годдзя з дня нараджэння Алега Трусава)

З Алегам Анатолевічам Трусавым я знаёмы даўно. Пазнаёміліся мы, калі ён ужо абараніў сваю кандыдацкую дысертацыю. Знаёмства і сяброўства працягвалася і працягваецца ўсе гады Беларускага Адраджэння і далейшага нашага супрацоўніцтва. Мы працуем разам на кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры і мастацтваў ужо гадоў дванаццаць. Разам удзельнічалі ў пашырэнні беларусізацыі ў нашым універсітэце, распрацоўвалі агульныя планы павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў і пашырэння ўжывання беларускай мовы не толькі выкладчыкамі, але і студэнтамі, калі Алег Анатолевіч быў дэканам бібліятэчнага факультэта, а я загадчыкам кафедры. У выніку кафедра стала ад пачатку 90-х гадоў XX ст. цалкам беларускамоўнай. Такой застаецца і цяпер. Я добра ведаю і палітычную дзейнасць Алега Трусава. Бо супрацоўнічаў з ім, калі А.А. Трусаў быў дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларусі 12-га склікання і займаў там пасаду намесніка старшыні камісіі па адукацыі культуры і захаванні гістарычнай спадчыны, супрацоўнічаю з ім і ў працы Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. Урэшце ведаю і яго навуковыя працы, бо быў рэцэнзентам некаторых яго выданняў.

Алег Анатолевіч Трусаў нарадзіўся 7 жніўня 1954 г. у горадзе Мсціславе, былой сталіцы Мсціслаўскага княства, а потым Мсціслаўскага ваяводства, што, мне здаецца, паўплывала потым на яго захапленне гісторыяй і перш за ўсё гісторыяй Беларусі. Прабабуля і бабуля маленькага Алега вучылі яго беларускай мове (у тагачасным рускім асяроддзі), перадавалі яму сямейныя нацыянальныя традыцыі. Здольны юнак пасля школы паступіў на гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага універсітэта, які скончыў у 1976 годзе.

Працаваў Алег Трусаў у Беларускім рэстаўрацыйным праектным інстытуце навуковым супрацоўнікам, а з 1978 г. загадчыкам археалагічнага аддзела.

Адначасова ён навучаўся ў аспірантуры інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР (1976-1980 гады). У 1981 г. у Ленінградзе А.А. Трусаў паспяхова абараніў дысертацыю на тэму "Археалагічнае вывучэнне помнікаў манументальнага дойлідства XI – XУII ст.ст. на тэрыторыі Беларусі (метадычныя даследаванні)" і атрымаў навуковую ступень кандыдата гістарычных навук. Трэба адзначыць, што практычныя работнікі ў галіне рэстаўрацыі рэдка пісалі і абаранялі дысертацыі.

Алег Трусаў удасканальваў свае веды.

За час працы ў Беларускім рэстаўрацыйным праектным інстытуце ён вывучаў помнікі манументальнага дойлідства, гісторыю матэрыяльнай культуры Беларусі XI – XУIII стагоддзяў. Гісторыю будаўнічай тэхнікі, эвалюцыю муровак і будаўнічых матэрыялаў гэтага перыяду. Ён стаў прызнаным навукоўцамі спецыялістам у галіне гісторыі матэрыяльнай культуры Беларусі.

У Алега Трусава, як і ў кожнага навукоўца, ёсць свой любімы прадмет вывучэння. Такім любімым аб'ектам Алега Трусава з'яўляецца кафля. Алег Трусаў праводзіў раскопкі старажытных замкаў у Гародні, Заслаўі, Крэве, Лідзе, Мазыры, Міры, а таксама Барысаглебскай царквы ў Наваградку, Дабравешчанскай царквы ў Віцебску, Каложскай царквы ў Гародні, Магілёўскай ратушы, памнікаў архітэктуры Мсціслава XУII-XУIII ст.ст. і іншых.

Алег Анатолевіч Трусаў распрацаваў методыку архітэктурна-археалагічнага вывучэння манументальных помнікаў Беларусі XI-XУIII стагоддзяў. Па гэтай тэматыцы ім было зробоена шмат публікацый, часткова ў сааўтарстве. Вось найбольш значныя з гэтых публікацый 80-х-90-х гадоў мінулага стагоддзя: "Помнікі старажытнага Мсціслава", Мінск, 1985 (разам з Р.В. Баравым), "Памятники монументального зодчества Белорусии XI-XУII в.в.: Архитектурно-археологический анализ" Мн. 1988, "Беларуская кафля". Мн., 1989 (аўтары – В.Е. Собаль, М.А. Ткачоў, А.А. Трусаў і У.В. Угрыновіч), "Старонкі мураванай кнігі: Манументальная архітэктура эпохі феадалізму і капіталізму". Мн., 1990:, "Старадаўніх муроў адраджэнне: мінулае і сучаснасць Лідскага замка". Мн., 1990, "Старажытны Мсціслаў". Мн., 1992 (у сааўтарстве з М.А. Ткачовым):, "Стары замак у Гродне XI-XУIII ст.ст." Мн. 1993 (разам з В.Е. Сабалеўскім і Н.І. Здановіч); "Беларускае кафлярства".Мн., 1993 " Беларуская паліваная кераміка XI-XУIII ст.ст. Мн, 1993 г. сумесна з Н.І. Здановіч); "Матэрыяльная культура Міра і Мірскага замка". Мн., 1999 (у сааўтарстве з Н.І. Здановіч і А.А. Краўцэвічам). У 2001 г.

Алег Анатолевіч Трусаў апублікаваў манаграфію "Манументальнае дойлідства Беларусі XI-XУIII ст. ст. Гісторыя будаўнічай тэхнікі". Мн., 2001, а ў 2004 г. – "Падсумаванне", Мн., 2004 г. Алег Анатолевіч Трусаў – аўтар больш за 600 прац.

Алег Трусаў быў адным з пачынальнікаў беларускага нацыянальнага грамадска-палітычнага адраджэнцкага руху другой паловы 80-х гадоў XX стагоддзя. 19 кастрычніка 1988 г. на сходзе беларускіх патрыётаў-адраджэнцаў ён быў абраны ў склад аргкамітэту Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне", а ў чэрвені 1989 г. на ўстаноўчым з'ездзе БНФ у Вільні ў склад Сойму БНФ.

З гэтага часу пачынаецца і актыўная палітычная дзейнасць Алега Трусава. На пачатку 1990 года А. Трусаў у адной з менскіх выбарчых акруг быў абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР 12-га склікання. У сакавіку 1990 г. ён быў адным з каардынатараў дэпутацкай групы "Дэмакратычная плынь" у Вярхоўным Савеце, а потым увайшоў у склад апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце Беларусі на чале з Зянонам Пазняком, актыўна ўдзельнічаў у падрыхтоўцы законапраектаў, накіраваных на ўстанаўленне незалежнасці Беларусі, падтрымкі беларускай культуры і інш. Сваю дэпутацкую дзейнасць Алег Анатолевіч Трусаў працягваў да 1996 г. У гэты час ён быў адным з удзельнікаў падрыхтоўкі і паправак да тэксау Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР 1990 г., настойваючы разам з дэпутатамі апазіцыі БНФ на выкрэсліванне ўпамінання ў Дэкларацыі пра "Саюз суверэнных сацыялістычных дзяржаў", у якім знаходзілася б Беларусь. Быў вельмі чынным пры абвяшчэнні незалежнасці Беларусі ў 1991 г.

У гэты ж перыяд (1991-1996 гг.) Алег Трусаў быў абраны намеснікам старшыні камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванні гістарычнай спадчыны (старшынём камісіі быў абраны дэпутат Ніл Гілевіч). На гэтай сваёй пасадзе А. Трусаў шмат зрабіў для развіцця названых кірункаў адраджэння беларускасці.

Менавіта Алег Анатолевіч займаўся справай прыняцця новага дзяржаўнага герба Рэспублік Беларусь – старажытнай беларуска-літоўскай Пагоні, вёў перамовы з дэлегацыяй літоўскага сойму аб адразненнях выявы Беларускай Пагоні і Літоўскага Віцісу, нават збіраў нарады па прыняцці новай вайсковай і міліцэйскай формы замест савецкай, сцягоў і г.д. Асноўным жа заняткам А.А. Трусава была падрыхтоўка законаў у галіне адукацыі, культуры, музейнай справы і інш. Не заседжваўся ў кабінеце. Часта сустракаўся з выбаршчыкамі, распавядаў пра заканадаўчую дзейнасць.

Разам з заканатворчай дзейнасцю А. Трусаў працягваў і палітычную. Ён быў адным са стваральнікаў новай палітычнай партыі – Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады. На ўстаноўчым з'ездзе БСДГ А. Трусаў быў абраны намеснікам старшыні Цэнтральнай рады Грамады (старшынём быў абраны М.А. Ткачоў). Алег Анатолевіч узначаліў фракцыю Грамады ў Вярхоўным Савеце.

Ён таксама застаўся ў грамадска-палітычным аб'яднанні Беларускага Народнага Фронту "Адраджэнне". Пасля смерці М.А. Ткачова на 2-м з'ездзе БСДГ Алег Трусаў быў абраны старшынём БСДГ. Гэтую пасаду ён займаў да 1995 г.

У красавіку 1999 года Алег Анатолевіч Трусаў быў абраны старшынём Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны і працуе плённа на гэтай грамадскай пасадзе і цяпер.

Алег Анатолевіч Трусаў займаецца і педагагічнай дзейнасцю. Ад 1995 года ён працуе дацэнтам Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры і мастацтваў, у 1996-1998 гг. займаў пасаду дэкана факультэта бібліятэчна-інфармацыйных сістэм, з 1998 г. – дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства.

Першым сярод дацэнтаў кафедры атрымаў ад ВАК навукова-педагагічнае званне дацэнта.

Перадае свае веды студэнтам музеязнаўчай спецыялізацыі і іншых спецыяльнасцяў. Лекцыі А. А. Трусава змястоўныя, даходчывыя і цікавыя. У якасці падручнікаў і дапаможнікаў студэнты карыстаюцца яго кнігамі.

Апошняя кніга Алега Трусава (у сааўтарстве з А.Р. Агеевым "Магілёўская ратуша. Гістарычны лёс і адраджэнне" (Магілёў, 2008), добра ілюстраваная са спасылкамі на гістарычныя дакументы, стала не толькі "візітоўкай" Магілёва, але і своесаблівым падручнікам па гісторыі матэрыяльнай культуры Беларусі.

А. А. Трусаў кіруе і навуковай працай студэнтаў. Кожны год ён з'яўляецца навуковым кіраўніком студэнтаў-дыпломнікаў. Да поспеху А.А. Трусава можна далучыць і паспяховую абарону ў траўні 2009 г. кандыдацкай дысертацыі яго аспіранткі Тамары Джумантаевай аб культуралагічным значэнні музеяў Полацка.

І ўсё ж значную частку свайго часу Алег Трусаў удзяляе грамадскай і палітычнай працы. Ён на-ранейшаму застаецца ў гушчыні палітычных падзей. На-ранейшаму знаходзіцца ў першых шэрагах абаронцаў незалежнасці Беларусі, але найбольш сілы прыкладае ў дзейнасці Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. Яно дзейнічае вельмі актыўна ў апошнія гады у розных кірунках: праваабарончым, прапагандысцкім, асветніцкім, грамадска-палітычным. Рэгулярна выходзяць газеты "Наша слова" і "Новы Час", праводзяцца семінары на гістарычныя і мовазнаўчыя тэмы, вядзецца работа па кантакту з дзяржаўнымі арганізацыямі.

Юбілей, хоць і не круглы, з'яўляецца пэўным падсумаваннем дзейнасці чалавека. Аднак у Алега Анатолевіча Трусава яшчэ шмат здзяйсненняў наперадзе. Яго палітычны і жыццёвы досвед, актыўнасць і мэтанакіраванасць даюць яму магчымасць у бліжэйшай будучыні займаць высокія і нават самыя высокія пасады ў нашай краіне.

Анатоль Грыцкевіч,
доктар гістарычных навук,прафесар, сябар Рады ТБМ імя Ф. Скарыны

РЭПАЗІТОРЫЙ БГУКИ